

4.5.2022

Eduskunta
siv@eduskunta.fi

Asia: OAJ:n lausunto sivistysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta HE 55/2022

OAJ pitää rahoituslain muutosta tervetulleena uudistuksena koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Varhaiskasvatuksella on suuri merkitys kaikelle oppimiselle

Tasa-arvorahoituksen vaikutus on merkittävä erityisesti heikossa asemassa olevien lasten ja nuorten oppimiseen ja heidän tarvitsemaansa oppimisen tukeen. Erityisen hyvänä OAJ pitää sitä, että uudistukseen on otettu mukaan varhaiskasvatus. Varhaiskasvatus antaa vankan pohjan kaikelle oppimiselle. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten perheiden lasten osallistumista pedagogiseen varhaiskasvatukseen on tuettava aiempaa enemmän. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen vähintään samalle tasolle kuin muissa Pohjoismaissa on merkittävä tavoite koulutuksemme kokonaisuudessa.

Avustuksen hakeminen ja raportointi ei saa olla byrokraattista

Avustuksen hakemiseksi on luotava selkeä ja yksinkertainen, mahdollisimman vähän työllistävä hakumenettely. Hakemisessa on pyrittävä käyttämään jo olemassa olevaa tietoa. On tärkeää, että rahoitus kohdentuu juuri siihen päiväkotiin tai kouluun, jossa hakukriteerit täyttyvät.

Avustuksen käytöstä tehtävän raportoinnin on myös oltava mahdollisimman yksinkertaista ja pohjautettava tilastotietoihin. Avustuksen vaikutusta koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi pitää seurata ja arvioida pitkäjänteisesti. Erityisen tärkeää on arvioida jakoperusteiden toimivuutta ja seurata avustuksen kohdentumista suurimmassa tarpeessa oleviin ryhmiin.

Avustusta ehdotetaan myönnettäväksi neljäksi vuodeksi kerrallaan. OAJ pitää ehdotusta hyvänä opetushenkilöstön pitkäkestoisen rekrytoinnin ja opetuksen laadun parantamisen näkökulmasta. Haluamme korostaa, ettei pitkäaikaisenaan myönnetty määräaikainen rahoitus saa johtaa määräaikaisten työsuhteiden osuuden lisääntymiseen. OAJ kannattaa ehdotusta, että rahoitus annetaan erityisavustuksena osana opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti, ei valtionosuusjärjestelmän pohjalta. On tärkeää, että rahoitus kohdentuu juuri tarkoituksensa mukaan, ei yleiskatteellisesti.

4.5.2022

OAJ pitää tarkoituksen mukaisena, että avustusta varhaiskasvatuksen osalta ovat kelpoisia hakemaan kunnat. On kannatettavaa, että kunnat voivat arvioida edellytykset, joiden mukaan avusta voidaan kohdentaa myös yksityisille palveluntuottajille. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lisäävää avusta ei pidä kohdentaa liikevoittoa tavoitteleville yrityksille.

Riittävä hallituskausista riippumaton rahoitus takaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen

Tähän tarkoitukseen varattavan rahoituksen määrä on vaikeasti ennakoitavissa, mikä saattaa vaikeuttaa päiväkotien ja koulujen pitkäkestoista kehittämistä. On huomioitava, että rahoituksella pitää pystyä takaamaan lasten ja nuorten oikeus tasa-arvoiseen oppimisen tukeen riippumatta siitä, missä päin Suomea oppija asuu.

Avustuksen käyttökohteet ja myöntämisperusteet

Kun avustuksen käyttökohteista ja myöntämisperusteista annetaan säännöksiä valtioneuvoston asetuksella, on otettava huomioon alueellinen ja paikallinen eriytyminen. OAJ esittää sivistysvaliokunnan painottavan, että rahoituksen on kohdistuttava suoraan varhaiskasvatukseen ja koulujen toimipisteisiin.

Avustuksen myöntämiskriteereinä tulee olla toimipisteiden toiminta-alueen lasten ja nuorten:

- vanhempien työttömyysaste
- vanhempien koulutustaso sekä
- perheiden vieraskielisyys

Oppimisen tuen ja suomi tai ruotsi toisena -kielenä opetuksen pitää vahvistua, ja avustuksen määrän riittävyydellä taata opetukseen lisää kelpoista opetushenkilöstöä. Lasten ja nuorten mielipide opettajan olennaisesta roolista turvallisen ja tasa-arvoisen ilmapiirin luomisessa on merkittävä. Rahoituslain muutoksella vahvistetaan lasten oikeuksia.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
va. koulutusjohtaja

Päivi Lyhykäinen
erityisasiantuntija